پوهنمل حاجي محمد نوزادي ۲۰۱۷/۰۵/۱۱

زیری: د کشتمند د تهمتونو ضد کتاب له چاپه ووت

(پنځمه او وروستۍ برخه)

کارغه ځان لکه طاؤس ماښام کي و ښود
خو سهار یي راز څـــرګند شو له رفتاره

(د س. کلیوال له خوا د یوه دری شعر له پښتو ژباړي نه)

(په تیرو شوو برخو کي د کشتمند د څیري د لا ښه پیژندلو په موخه ، دا هم یاده سوه ، شورویانو چي کله یي د افغانستان په هکله د خپل شپاړسم جمهوریت خوبونه په اوبو کي لاهو ولیدل ، نو یي ددې هیواد د تجزیي پلان تر لاس لاندي و نیو او سلطانعلي کشتمند ته یي ددې کار د عملي کولو چاري و سپارلي . پدې اړه دا هم یاده سوه چي کشتمند څنګه دسیسه جوړه کړی وه چي د خو د اساسي قانون د لاري د هیواد د تجزیي د پاره حقوقي بنسټونه جوړ کړي . په ننګرهار کي د روسانو پلاس د یوی غربیي کورني د تول وژني په ناورین کي د انټرناسیونالیست کشتمند شرمونکی دریز هم په تیرو برخو کي په ګوته سو . همدارنګه د عینک د مسو د کان پر سر د کشتمند خاینانه معامله یاده سوه)
.

لوړي یادوني خو تول هغه څه وه چي زما (ددغو کربنو لیکوال) د مالوماتو پر بنسټ یي د سلطانعلي کشتمند د اصلی څیرې ځیني برجسته اړخونه څرګند کړل . ددې د پاره چي په اصطلاح کاچوغه له آش نه زیاته ګرمه نشي ، ښه به خپلي خبري را لنډی کړم او اصلي موخي ته را ګرځم.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزی بڼي پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکي په ځیر و لولـئ

اصلي خبره خو د اکاډیمیسن ګلداد خان هغه کتاب دي چي د « ګنځ » پنامه يې د کشتمند د تورونو پر ضد ليکلي او تازه يې د لوستونکو لاس ته لاره موندلي ده . په تيرو برخو کي لوستونکو ته ددې کتاب د چاپ زيری ورکړل سو .
اوس غواړم لوستونکو ته د نوموړی کتاب د پيژندني په ترڅ کي د هغه پر منځپانګه باندي هم لږ تم سم:
د « ګنځ » د ليکلو لامل هغه تورونه او ناحقه تهمتونه وه چي سلطانعلي کشتمند د « يادداشتهای سياسي و رويداد های تاريخي » پنامه پخپل کتاب کي ليکلي او د چا خبره د خپل بام واوره يې د نورو خلګو پر بامونو ور غورځولې ده .
کله چي د کشتمند دغه کتاب له چاپه را ووت ، هغه مي ولوست او حيران پاته سوم چي د دومره اوږدو کلونو سياستوال څنګه په داسی بيځايه خبرو باندي خجالت نه باسي . کشتمند خو تل د يوه پاخه انترناسيوناليست په جامو کي پر سويتيزم باندي د يوه سر ښندونکي مين په توګه د تلويزيون پر مخ ځرګنديدی او د چاپي رسنيو مخونو به دده د وفاداريو سوګندونه ورځ تر بلي تازه کول . يوه ورځ مي استاد ګلدادخان ته چي د تورپيکي انډيوال مي دي ، تليفون وکړ او د خبرو په ترڅ کي مي د کشتمند ددغه چاپ سوي کتاب په اړه يادوونه ورته وکړه . دا چي اکاډیمیسن ګلداد خان څو کاله د کشتمند سره په يوه اداره کي کار کړي او دده کړه وړه ښه ورته مالوم دي ، ما ورڅخه غوښتنه وکړه څو د تورونو په هکله يې يو څه وليکي . دي زړه نا زړه پاته سو اود خپل عادت سره سم يې په ارامو اعصابو او نرمه لهجه راته وويل چی و به ګورو.
له دې خبرو څه ډيره موده وروسته يې يوه ورځ په تليفون کي راته وويل چي ګوره هغه ستا خبره خو مي ومنل او غواړم څه نا څه يو کرښي پرې وليکم ، مګر په دې شرط چي ته به يې په تخنيکي برخه کي د مرستي ژمنه راکوي . ما ورته وويل چي از يار يک اشاره و از ما به سر دويدن.
سر به مو څه پرله ګرځوم ، استاد ګلداد د نوموړي کتاب په ليکلو لګيا سو . کله نا کله به مو په تليفون کي د ليکلو پر بهير بحث او کيسي کولې . يوه ورځ يې راته وويل چي ډيره بده پيښه وسوه ، ما ترې وپوښتل چی خدای دي خير کړي ، څه سوی دي ؟ ده راته وويل څه چی مي ددغه يوه کال نه په زياته موده کي ليکلي او په کمپيوټر کي خوندي کړي وه ، د يوې تخنيکي ستونزي لامله ټول پاک او داسی له منځه ولاړه چي يې بيرته يې را ګرځولای نسم . ما وويل چي ياره يا د کشتمند مړي زورور دي او يا خدای ترټلي برژنيف په صداقت سره د زړه د اخلاصه پر شا ټکولی دی . ما پوښتنه ترې نه وکړه چي اوس به څه کوو . ده بيا د خپل عادت سره سم په هم هغه ډول نرمه لهجه راته وويل چي و به ګورو.
له دې وروسته مو بيا پدې اړه بحث ندي کړی ، ځکه هغه څوک چي د ليکلو سره سروکار لري ، پدې ښه پوهيږي چي دا ډول پيښه سړي څومره د ليکني څخه خواتوری کوي . هغه وو چي تير کال (۲۰۱۶) د استاد ګلداد خان يوه کليوال چي زما سره په ډنمارک کي په يوه ښار کي اوسيږي ، په تليفون کي راته وويل چي يو چا يو ښکلی سوغات درته رااليږلی دی ، غواړم چي کور ته يې در وړم . دا سوغات رښتيا هم ښکلي او دغه کتاب دي چي اوس يې په اړه په ليکلو لګيا يم.
داسی ښکاري چي استاد ګلداد د کتاب لويه برخه دوه ځلي ليکلي ده . لکه څنګّه چي مي ياده کړه ، هغه کسان چي يو وخت يې هم څه ليکلي وي ، د دويم ځل ليکلو مشقت ورته مالوم دي . دا دومره سخت کار دي لکه فرهاد چي د شيريني پخاطر د غره سوري کولو ته ملا وتړل . استاد ګلداد دا مشقت و ګالی او د شيريني تودې غيږې (خپلي موخي) ته يې ځان ورساوه . پر عزم او زغم دی برکت وي.
کتاب لکه په تصوير کي چي يې وينئ ، په ډير ښکلي صحافت چاپ سوی چي خامخا به يې ډيري پيسې پری لګولی وي . داځکه وايم چي پدې وروستيو کي زما څو کتابونه چاپ سول او په لګښتونو او ستونزو يې ښه خبر يم . زه پدې هم خبر يم چي استاد هلته په فنلينډ کي يو متقاعد کډوال دي او ددې ډول کسانو مياشتني حقوق يوازي دده د نوموړي مياشتي ورځنی لګښتونه پوره کولای سی او بس . زه په پوره باور ويلای سم چي ددې کتاب د لګښت پيسې به يې خامخا پور کړي وي . د بل پلو نه د کتاب خرڅول او د لګښت پوره کول يې يوه داسی ستونزه ده چي ټول ليکوالان ور سره لاس او ګريوان دي ، ځکه چي افغانان په ټوليز ډول او له بده مرغه پښتانه په ځانګړي توګه د کتاب د لوستلو سره جوړ ندي ، پر کتاب باندي پيسې ورکول ورته د قيامت نښانې ښکاري.
د کتاب پر لومړی پاڼه تر بسم الله الرحمن الرحيم وروسته د کتاب پيژندګلوي داسی سويده:
دکتاب نوم : ګنځ
ليکوال : اکاډیمیسین ګلداد خان
د چاپ نيټه: ۱۳۹۳ ل.هـ (۲۰۱۴ ز)
د چاپ ځاي: د ساپي پښتو څيړنو او پراختيا مرکز ـ پيښور
د چاپ شمير: (۱۰۰۰ ټوکه)
کتاب په اتو څپرکو (فصلونو) کي څه کم يو زر مخونه (دقيق ۹۸۱ مخونه) لری چي په ښکلي پښتو فونټ سره ليکل سوي او په لوړ کيفيت چاپ سو دی . د تورو کچه يې ماته ۱۲ يا ۱۴ ښکاري . د کتاب وروستی دوې پاڼې يې د اخستځايونو ښايسته اوږد نوملړ دي چي د خپلو يادوونو په کره کولو کي يې ورنه ګټه اخيستې ده.

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې ښې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له رااليږلو مخکې په ځير و لولـئ

داچي ما خپلي دغې ليکني ته (د کشتمند د تهمتونو ضد . . .) سرليک ور کړي ، لامل يې دادی چي کشتمند پخپل ټول کتاب کي د ځانه (کور خود ، بيناى مردم) جوړ کړی او اصلي موخه يې د ځان صفت او د بل خفت ګرځولی ، تل يې د خپل کور کثافت د بل پر مخ پاشلی دی . د بيلګي په توګه دی د خپل کتاب په اقتصادی برخه کی د هيواد د اقتصادي وروسته پاتي والی په اړه چي استاد ګلداد هم ګوته ورته نيولي ده ، داسی ليکي : « . . . در سال ۱۹۸۰ برای حکومت از رژيم حفيظ الله امين يک اقتصاد ويران ، وضع مالي و اسعاري نا بسامان ، نظام مالياتي ناجور ، تورم بي کنترول پول بي پشتوانه ، سطح بلند قيمتها و قحطي بي لګام ، فساد مالی و اداري مزمن و در مجموع يک وضع ناهنجار اقتصادي و مالی به ارث مانده بود . من در مدت يک سال و چند ماه برغم اينکه عنوان معاون صدراعظم را داشتم ، دست به اقدامات جدی زدم تا اينکه اقتصاد کشور را از پرتګا و ورشکستګي حتمي نجات يافت . . . » . لافي هم حد او ښکرور دروا‌غ هم خپله اندازه لری . پدې کي هيڅ شک نسته چي د شوروي تر يرغل د مخه د غوړيدلي اقتصاد لافي به د کشتمند شکرورو درواغو ته ورته وي ، مګر ۱۳۵۷ کال د ډيرو کلونو وروسته يوازني کال وو چي بودجه په بشپړ ډول د پلان سره سم مصرف سوه او د توليداتو کچه تر پلان جګه وه ، سره لدې چي د هيواد په کچه د اجيرانو او مامورينو ، ورو ضابطانو او جنرالانو کوپونونه او مآکولات برابرسوه مګر تورم پولی په هغه ډول چي کشتمند يې يادوی ، اصلا شتون نه درلود . تر هغه ځايه چي په زما ياد دي ، د « وضع ناهنجار اقتصادي » پر مهال د يوه ډالر قيمت څه باندي ديرش افغانی وو چي د کشتمند د « نجات يافته اقتصاد » په وخت چي غوړيدلي اقتصاد يې بللی ، تر څلويښتو افغانيو واوښت . د بل پلو نه تر شوروي يرغل وروسته چي کشتمند يې د صدارت پر چوکی کښيناوه ، ټول کارونه مشاورينو کول او د اړتيا وړ هرڅه د رود پشان د هوا او ځمکی د لاري د شوروي څخه په وړيا توګه را رسيدل . پدې وخت کي که کشتمند هر څومره نابغه هم وای (چي يو عادي مامور وو) ، رول يې په اقتصادي او اداري چارو کي صفر وو . بيا نو « دست به اقدامات جدی زدم . . » اصلا مفهوم نلري او د ځان مسخره کول دي.

ده پخپل ټول کتاب کي هڅه کړي چي تر ځان د مخه نيمګړتياوو پړه پر خلقيانو په ځانګړي توګه پر حفيظ الله امين چي دي يې « رژيم امين » يادوي ، واچوي او د خپل وخت د نيګړتياوو پړه بيا د کارمل يا نجيب پر اوږو باروي . دده په وخت کي که دده په نظر کوم مثبت ټکی شتون ولري (چي نه يې لري) ، د هغه ابتکار بيا د ځان بولي او په هغه ډله کي چي د « دست به اقدامات جدي زدم . . . » پايله يې ګڼي.

دا لوړه خبره مشت نمونه خروار يوه وړه بيلګه ده چي را نقل مي کړه . استاد ګلداد چي دده ګنج الاکاذب کتاب يې پاڼه پر پاڼه په بشپړ دقت سره لوستی ، دده د هر درواغ په وړاندي يې د معتبرو لاسوندونو پر بنسټ غاښ ماتونکي ځواب ويلي دي . هيله ده لوستونکي نوموړي کتاب تر لاسه او وي لولي ، تر څو د کشتمند د ښکرورو درواغو په رښتيني ځوابونو باندي پوه سي . د کتاب د لوستلو مينه وال کولای سي دغه کتاب په ډنمارک کي د جان محمد داوړ څخه تر لاسه کړي . د ښاغلي داوړ صاحب د اړيکو شميره داده:

دا خبره هم د يادولو وړ بولم چي د محترم اکاډيميسين ګلداد خان په (ګنځ) کي ځيني اړخونه سته چي کيدلای سي د وړو نيمګړتياوو په توګه ګوته ورته و نيول سي . د بيلګي په ډول : په کتاب کي اړوندي موضوعګاني ګډوډی راغلي اود خپلي منځپانګي له مخي سره ترل سوي او اوډل سوي ندي چي دا کار لوستونکی په متمرکز کيدو کي د ستونزو سره مخامخ کوي . د بل پلو نه د کتاب ژبه هم لکه څنګه د نامه (ګنځ) نه يې مالوميږي ، تر لويه بريده سيمه ايزه ده او د ستندرد ليکنو سره لږ غوندي واټن لري . زه چي د لوستلو سره ډير سروکار لرم ، سره له دې هم د (ګنځ) په مانا پوه نسوم او د ډيرو نورو نه مي پوښتنه وکړه ، هغوی هم نه پوهيدل . په پای يوه پکتياوال راته وويل چي زموږ د سيمي خلګ ګنځ د « ډيران » يا د کثافاتو د زيرمتون په مانا کاروی . که استاد زما سره د کتاب د نامه په اړه سلامشوره کړی وای ، ما به مشوره ورکړي وای چي د خپل کتاب نوم « د کشتمند د تهمتونو خورجين » کښيږدي . په هر حال دا ډول وړي نيمګړتياوی په هيڅ ډول د کتاب رښتينی لوړ ارزښت کمولای نسي . زه ټولو هغو کسانو ته چي د وروستيو لسيزو د تاريخي پيښو سره سروکار لري ، ددغه کتاب لوستل ګټور بولم . د استاد ګلداد پر قلم او زغم دی برکت وي.

پای

ډنمارک ـ ۱۰ / ۵ / ۲۰۱۷

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکي په ځير و لولئ